

Διάταξη Θεματικής Ενότητας ΕΛΛ411/Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο

Σχολή	ΣΑΚΕ	Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών	
Πρόγραμμα Σπουδών	ΕΛΛ	Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό	
Θεματική Ενότητα	ΕΛΛ411	Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο	
Επίπεδο	Προπτυχιακό	Μεταπτυχιακό	
	√	Μάστερ	Διδακτορικό
Γλώσσα Διδασκαλίας	Ελληνικά		
Τύπος Διδασκαλίας	Εξ αποστάσεως		
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Υποχρεωτική	Επιλογής	
		√	
Αριθμός Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων	Σύνολο	Φυσική Παρουσία	Τηλεσυναντήσεις
	3	-	3
Αριθμός Εργασιών	2		
Υπολογισμός Τελικής Βαθμολογίας	Εργασίες	Δραστηριότητες	Τελικές Εξετάσεις
	30 %	10 %	60 %
Αριθμός Ευρωπαϊκών Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)	15		

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

Η Θεματική Ενότητα ΕΛΛ411: «Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο» στοχεύει:

- Να εισαγάγει τους/τις φοιτητές/τριες στο αρχαίο ελληνικό θέατρο ως καλλιτεχνικό γεγονός αλλά και ως θεσμό της αθηναϊκής πόλεως-κράτους, ο οποίος συμμετείχε δυναμικά στη διαμόρφωση της αθηναϊκής ταυτότητας και δημοκρατικής πολιτότητας κατά τον 5ο αιώνα π.Χ.
- Να φέρει τους/τις φοιτητές/τριες σε επαφή με χαρακτηριστικά δείγματα του τραγικού και του κωμικού δραματολογίου, τοποθετημένα στο πρωταρχικό ιστορικό και γραμματολογικό τους πλαίσιο και μελετημένα σε βάθος από τη σκοπιά τόσο της δραματουργίας όσο και της επιτέλεσης (performance).
- Να συμβάλει στην ανάπτυξη κριτικών δεξιοτήτων, που σχετίζονται με την επιστημονική ανάλυση του αρχαιοελληνικού θεατρικού γεγονότος, με ειδική αναφορά στην τραγική και την κωμική παράσταση του 5ου αιώνα π.Χ. —δηλαδή την ολιστική, κατά το δυνατόν, προσέγγιση του δραματικού κειμένου που μας διασώθηκε ως (α) δράματος (δηλαδή λογοτεχνήματος), (β) ως κειμένου (script) προς θεατρική επιτέλεση και (γ) ως γεγονός (event), το οποίο συνιστά αυτόχρημα παρέμβαση σε μια ιστορική στιγμή.
- Να αναπτύξει δεξιότητες (συγ)κριτικής ανάγνωσης αρχαίων κειμένων, τοποθετημένων στο ιστορικό τους πλαίσιο και ερμηνευμένων με γνώμονα των ορίζοντα προσδοκιών των αρχαίων Αθηναίων θεατών, συμβάλλοντας έτσι στην κατανόηση πρωτίστως του θεάτρου ως μιας από τις υψηλότερες μορφές τέχνης που γέννησε ο αρχαιοελληνικός πολιτισμός, αλλά επίσης, εμμέσως, και την ίδια την Αθήνα του 5ου αιώνα.
- Να καλλιεργήσει πρωτοβάθμια μεταγνωστική ενημερότητα σε σχέση με την έννοια της πρόσληψης των κειμένων σε διαφορετικά ερμηνευτικά περιβάλλοντα και να αποδομήσει (deconstruct) τα ερμηνευτικά φίλτρα της δικής μας εποχής, με στόχο να γίνει αντιληπτός ο πρωταγωνιστικός ρόλος του αναγνώστη στην παραγωγή του νοήματος.

Η Θεματική Ενότητα ΕΛΛ 411: Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο εξερευνά, εκ παραλλήλου και συγκριτικά, τα δύο μεγάλα θεατρικά είδη που αναπτύχθηκαν στην Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ., την τραγωδία (με παράλληλες, ματιές στο σατυρικό δράμα, που συμπλήρωνε τη «τετραλογία» στα Μεγάλα Διονύσια) και την κωμωδία.

Η Θεματική Ενότητα γενική ιστορική και γραμματολογική εισαγωγή στο αρχαίο ελληνικό θέατρο ως: (α) καλλιτεχνικό φαινόμενο, που συναιρεί και ανανεώνει επαναστατικά τις δύο κυρίαρχες μορφές λογοτεχνικής παραγωγής της αρχαϊκής περιόδου, το έπος και τη λυρική ποίηση, αλλά και

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

(β) ως θεσμό της —δημοκρατικής— πόλεως-κράτους, ο οποίος δεν αντανακλά απλώς αλλά συμμετέχει δυναμικά στη δημόσια διαπραγμάτευση περί την ταυτότητα των Αθηναίων ως πολιτών σε περίοδο ποικίλων εσωτερικών και εξωτερικών δοκιμασιών, κρίσεων και ανακατατάξεων.

Οι ανακατατάξεις που σημαδεύουν την αθηναϊκή ιστορία την περίοδο που το δράμα μεσουρανά προκύπτουν από:

(α) τις στρατιωτικές και ιδεολογικές συγκρούσεις της Αθήνας με ετερογενείς μορφές διακυβέρνησης και πολιτότητας (περσική μοναρχία, σπαρτιατική ολιγαρχία)·

(β) από την αλλαγή του φιλοσοφικού, ηθικού και θρησκευτικού παραδείγματος ειδικά κατά την περίοδο του Πελοποννησιακού Πολέμου (άνοδος των σοφιστών και της ηθικής φιλοσοφίας, ανάπτυξη της ρητορικής, πρόοδος των επιστημών κ.λπ.)· και

(γ) από τη σταδιακή μετατροπή της αθηναϊκής πόλεως σε ηγεμονική-ιμπεριαλιστική δύναμη, η οποία συν τω χρόνω τείνει να απεμπολήσει το πολιτικό-πολιτειακό και ηθικό-αξιακό πλεονέκτημα που κέρδισε μετά τα Μηδικά και στο οποίο οικοδόμησε τη στρατιωτική, οικονομική και πνευματική ηγεμονία της.

Ενώ η κωμωδία του Αριστοφάνη διαλέγεται αναφανδόν με αυτό το ιστορικό συγκείμενο, στην τραγωδία, της οποίας οι πλοκές είναι μυθολογικές και κατάγονται από τον κόσμο του ομηρικού και μεθομηρικού έπους, οι απηγήσεις είναι έμμεσες, υπαινικτικές — αδιαμφισβήτητες πάντως, έστω και αν δεν είναι ευχερής ή σκόπιμη η απόπειρα ταύτισης των συγκεκριμένων μυθολογικών δρωμένων και προσώπων με αντίστοιχα σύγχρονα. Το εγγενές χάσμα ανάμεσα στο σύγχρονο, δημοκρατικό σύστημα αξιών, από τη μια, και στον επικό-ηρωικό κώδικα τιμής, από την άλλη, που συγκροτεί το αφηγηματικό πλαίσιο των τραγωδιών, καθίσταται οξύ εργαλείο διερεύνησης της ανθρώπινης φύσης στην ατομική και τη συλλογική της διάσταση.

Τα διδασκόμενα δραματικά κείμενα εξετάζονται τόσο κατά μόνας όσο και συγκριτικά. Τα έργα αντιμετωπίζονται τόσο ως δράματα, δηλαδή κείμενα (texts) που προσεγγίζονται φιλολογικά, όσο και ως κείμενα προς θεατρική επιτέλεση (scripts), που δεν ολοκληρώνονται παρά μόνο τη στιγμή της παράστασης. Ως «παράσταση» νοείται για τους σκοπούς της Θεματικής Ενότητας η αρχική διδασκαλία των έργων στο αθηναϊκό θέατρο του Διονύσου —στον βαθμό που αυτή μπορεί να αποκατασταθεί με βάση τις κειμενικές και εξωκειμενικές πληροφορίες που διαθέτουμε.

Η επιλογή των διδασκόμενων έργων στηρίζεται κάθε φορά σε κριτήρια:

(α) γραμματολογικά (τα έργα είναι ενδεικτικά της φύσης και της ιστορικής εξέλιξης του δραματικού είδους στο οποίο ανήκουν ή/και του δραματικού ποιητή)· ή/και

(β) θεματολογικά (τα έργα παρουσιάζουν μεταξύ τους θεματικές συνάφειες, που επιτρέπουν τη συγκριτική εξέταση θεμελιωδών πολιτικών, ηθικών, φιλοσοφικών και άλλων ζητημάτων στο αρχαίο δράμα)· ή/και μορφολογικά (τα έργα επιτρέπουν τη συγκριτική μελέτη κομβικών χαρακτηριστικών του αρχαίου δράματος, όπως η χαρακτηρισλογία, οι έμφυλες ταυτότητες, η κυλιόμενη σχέση ανάμεσα στα χορικά και τα διαλογικά μέρη, η πρακτική και συμβολική αξιοποίηση του σκηνικού χώρου, κ.ά.).

Τα διδασκόμενα έργα ανανεώνονται κάθε τρία χρόνια. Για την περίοδο 2020-23 επιλέγονται:

(α) οι ΙΚΕΤΙΔΕΣ του Ευριπίδη

(β) ο ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ του Σοφοκλή·

(γ) η ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΗ του Αριστοφάνη.

Ο πιο βασικός κοινός άξονας των τριών αυτών έργων που θα μας απασχολήσουν είναι η μορφή του φωτισμένου ατόμου, του Θησέα στην περίπτωση των δυο τραγωδιών, της φερώνυμης ηρωίδας στην περίπτωση της Λυσιστράτης, το οποίο καθίσταται εγγυητής της ηθικής τάξης και της λογικής σε έναν κόσμο που παραπαίει μέσα στην εκδικητική βία, την ασέβεια και τον οππορουνισμό.

Προ-απαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

ΕΛΛ111	Εισαγωγή στη Σπουδή του Πολιτισμού (Θεωρία και Πράξη)
ΕΛΛ112	Αρχαία Ελληνική Ιστορία (1200 π.Χ. – 330 μ.Χ.)
ΕΛΛ113	Αρχαία Ελληνική Τέχνη (1200 π.Χ. – 330 μ.Χ.)
ΕΛΛ211	Αρχαία Ελληνική Λογοτεχνία (Αρχαϊκή - Κλασική περίοδος)
ΕΛΛ212	Νεοελληνική Ιστορία II (1898-1949)
ΕΛΛ213	Νεοελληνική Λογοτεχνία I (16 ^{ος} - 19 ^{ος} αι.)

Συν-απαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

-	-
---	---

Σύνθεση Βαθμολογίας

Τρόπος Αξιολόγησης	Βαρύτητα στον τελικό βαθμό	Φόρτος εργασίας	
		Ωρες	ECTS
Εβδομαδιαίες Διαδραστικές Δραστηριότητες	10 %	~8 εβδομαδιαίως	1
Εβδομαδιαία Μελέτη	0 %	~275 - ~330	10
Εργασία 1	15 %	~50 - ~60	2
Εργασία 2	15 %	~50 - ~60	2
Τελική/Επαναληπτική Εξέταση	60 %	3	-
Σύνολο	100%	375 - 450	15

Κανονισμοί Βαθμολογίας και Τρόποι Αξιολόγησης

- Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 9, εάν συγκεντρώσει το 90% της πιθανής βαθμολόγησης, δηλαδή, $90\% \cdot 10 = 9$, και ούτω καθεξής.
- Βαθμός επιτυχίας (Passing rate)
 - 50% στις Γραπτές Εργασίες
 - 50% στις Διαδραστικές Δραστηριότητες
 - Δικαίωμα συμμετοχής στις τελικές εξετάσεις μιας Θ.Ε. έχουν οι φοιτητές/-τριες που κατοχύρωσαν τον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό ($\geq 50\%$) τόσο στις Γραπτές Εργασίες όσο και στις Διαδραστικές Δραστηριότητες
 - 50% στην Τελική εξέταση

Αν ένας/μια φοιτητής/-τρια συγκεντρώσει βαθμολογία με δεκαδικό ψηφίο, τότε αυτό στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μισή μονάδα.